

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ПРОЗОРОСТІ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЄ-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ

Т.В. Березянко, канд. екон. наук

Інститут післядипломної освіти

Національного університету харчових технологій

Розкриття інформації визнано одним із основних правил корпоративного управління. Його якість не залежить від обраної моделі корпоративного управління і спирається на наявність формальних та неформальних інструментів та правил. Нами досліджується цей аспект через призму дотримання оліє-жировим корпоративним сектором принципів ОЕСР та інтеграційних вимог ЄС.

Основні аналітичні та аудиторські агенції, наприклад PwC [1] використовують Індекс прозорості з 2001 р., хоча теоретичне обґрунтування його зроблено ще в 1932 р. [2]. В Україні розпочато обчислення Індексу прозорості у 2012 р. завдяки зусиллям Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». Просування програми обчислення Індексу прозорості фінансується USAID в рамках проекту «Об'єднуємося заради реформ» (UNITER). Центром розпочато щомісячний секторальний аналіз сайтів компаній з метою дослідження політик та практик в сфері корпоративної соціальної відповідальності (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення рівня прозорості 2012-2014 рр. по підприємствам оліє-жирової галузі та харчовій промисловості

Назва компанії	Бали	Відносний рівень, %	Бали	Відносний рівень, %	Бали	Відносний рівень, %
	2012		2013		2014	
1	2	3	4	5	6	7
Оліє-жировий сектор						
<i>Олігопольне ядро</i>						
Кернелл-трейд (ДП Kernell Holding SA)	32	16	36	18	32	16
Kernell Holding SA	38	19	32	16	24	12
Приколотнянський ОЕЗ (ДП Кернелл)	0	0	0	0	0	0
Каргілл	16	8	14	7	10	5
Вінницький ОЖК (ДП Віолія)	0	0	0	0	0	0
<i>Крупні</i>						
Дніпропетровський ОЕЗ (ДП Бунге)	22	11	22	11	20	10
Сантрейд (ДП Бунге)	0	0	0	0	0	0

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5	6	7
<i>Середні</i>						
Серна (ДП Glencore)	0	0	0	0	0	0
Запорізький МЖК (ТОВ Агрокосм («Приват») –	16	8	14	7	12	6
ПАТ «Пологівський ОЕЗ» (von Sass AG)	12	6	10	5	10	5
<i>Малі пп.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Провідні підприємства харчової промисловості</i>						
Оболонь	50	25	140	70	140	70
Імперіал Тобакко Україна	50	25	14	7	14	7
Миронівський хлібопродукт	43	21	41	20	38	19
Нібулон	33	16	33	16	-	-
Нестле-Україна	29	14	12	6	-	-
Проктер енд Гембл Україна	24	12	24	12	24	12
Конті	23	11	12	6	-	-
Рошен	19	9	10	5	10	5
Філіп Морріс Україна	13	7	12	6	12	6

* бальну оцінку компаній, що не вдосконалювали КСВ-практики було знижено у наступному році

Джерело : укладено та розраховано автором

Оскільки в методології оцінки сайтів відбулися зміни в 2012 р. неможливо порівнювати результати аналізу ранніх періодів, тому ми використовуємо базу лише останніх трьох років. Крім того, оскільки деякі компанії набули ознаки транснаціональних для здійснення аналізу було спеціально створено міжнародну онлайн-платформу [3], за допомогою якою при потребі можна виконати порівняння.

Індекс формується з урахуванням чотирьох критеріїв:

- публікація звітності, що віддзеркалює практики компанії у соціальній та екологічній сферах – 40%;
- доступність інформації та розкриття її за напрямками КСВ – 15%;
- прозорість (легкість доступу до означеної вище інформації – «контакт в один клік») – 35%;
- навігація (наявність контактних зв'язків, можливість використати сайт людьми з обмеженими можливостями) – 15%.

Звертає увагу нехтування наданням громаді, суспільству, зацікавленим сторонам інформації щодо суспільно важливих, реформаторських та інтеграційних напрямків діяльності компаній. Здебільшого компанії пропонують яскравий популістський буклет/сайт, іміджевого та маркетингового спрямування, який може бути оцінено як PR-захід (табл. 2).

Таблиця 2

**Направленість інформаційної прозорості компаній
оліє-жирового комплексу**

Підприємства	Консолідатор	Характеристики
Кернелл-трейд	Кернелл	Сайт на англ. мові, інформація щодо ділових практик стосується виробничих процесів, надано перелік аналітиків-комунікаторів, інформація про благодійну діяльність та підтримку громад
Kernell Holding SA		
Приколотнянський ОЕЗ	Харківська обл.	Сайт відсутній, інформація лише про акції та виробництво продукції
ПРАТ «Вовчанський ОЕЗ»		
ПРАТ «Полтав. ОЕЗ–Кернел Груп»	м. Полтава	
ПАТ «Кіровоградолія»	м. Кіровоград	Сайт містить повний перелік афілійованих осіб, довідкову інформацію про річний звіт та збори
ТОВ «Бандурський ОЕЗ»	Миколаївська обл.	Сайт відсутній
ТОВ «Україн. Чорном. індустрія»	Одеська обл.	Сайт відсутній
Каргілл	м. Київ	Цілодобова лінія етики
Кахов. філія ТОВ «АТ Каргілл»	Херсон. обл.	Сайт відсутній
ТОВ «Комбінат-Каргілл»	м. Донецьк	Зруйновано у наслідок військових дій
ТОВ «Екотранс» (ДП «Олсідс-Україна»)	Миколаївська обл.	Сайт відсутній
Дніпропетровський ОЕЗ	Бунге	Сайт призначений просуванню продукції
Сантрейд		
Віолія		Сайт на англ. мові має декларативну функцію, КСВ не відтворено

Джерело : укладено автором

За результатами аналізу Центру «Розвиток КСВ» рівень прозорості сайтів компаній в Україні не підвищується [4]. Експертами Центру визнано, що найбільших успіхів у цій сфері серед підприємств харчової промисловості досягла компанія «Оболонь», яка підвищила рівень прозорості з 25% у 2012 р. до 70% – у 2014 р.

Підсумовуючи зазначимо, що прозорість поки що не сприймається національними компаніями як конкурентна, суспільна та іміджева перевага.

Більше того, в олігопольному ядрі, незалежно від підпорядкування компанії, вкорінилася маніпулятивна практика ділових стосунків, що ґрунтуються на індивідуальних преференціях, елітарності або особливих відносинах із владною адміністрацією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Gu, Q. Teachers resilience: A necessary condition for effectiveness [Electronic resource] / Q. Gu, C. Day. – Режим доступу: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X06001028>.
2. Piaget, J. The Moral Judgment of the Child [Electronic resource] / J. Piaget. – N-Y. : Macmillan, 1932. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=w7V_AgAAQBAJ&pg=PT752&lpg=PT752&dq=http://gtindex.net/&source=bl&ots=Z0W9O1Jfah&sig=FFFd3iKSJnPnZDHD1rxD-9tSF-g&hl=uk&sa=X&ei=ApurVNb4M-aqywO60IHoDA&ved=0CDMQ6AEwAw#v=onepage&q=http%3A%2F%2Fgtindex.net%2F&f=false.
3. JQuery [Electronic resource]. – Режим доступу : <http://gtindex.net/>
4. Кернел [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kernel.ua/ru/>
5. Каргілл [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cargill.com
6. Вінницький ОЖК (ДП Віолія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vioil.com/>
7. Дніпропетровський ОЕЗ (ДП Бунге) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.oleina.com
8. Сантрейд (ДП Бунге) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://131855.ua.all.biz>
9. Серна (ДП Glencore) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://75851.ua.all.biz/>
10. Запорізький МЖК (ТОВ Агрокосм («Приват»)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zmkgk.com.ua/>
11. ПАТ «Пологівський ОЕЗ» (von Sass AG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mezpology.zp.ua/contacts>.
12. Індекс прозорості компаній 2013 [Електронний ресурс] // Центр «Розвиток КСВ». – Режим доступу : <http://csr-ukraine.org/>
13. ПАТ «Кіровоградолія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://kirovogradoliya.pat.ua/emitents>
14. Прозорість сайтів українських ТОП-100 не підвищується [Електронний ресурс] // Центр «Розвиток КСВ». – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org/article/прозорість-сайтів-українських-топ-100-не>.